

กค ๖๔
๒๕ พค ๖๔
๗-๐๐๖

ส่ง : กค. ๖ กค
รับที่ : ๕5990/64
25 พ.ค. 2564 เวลา 17.20 น.

ที่ นร ๐๔๐๓ (กรท)/๕๖ ๕๖

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี จำนวน ๙๐ ชุด
๒. หนังสือสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ส่วนที่สุต ที่ รก ๐๐๐๑/ ๖๐๑ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔
จำนวน ๙๐ ชุด
๓. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) จำนวน ๙๐ ชุด

ด้วยสำนักงานราชบัณฑิตยสภาเสนอขอความเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๑) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้เริ่มจัดทำนโยบายภาษาแห่งชาติ (National Language Policy) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบด้วย ๖ นโยบายหลัก ได้แก่ (๑) นโยบายภาษาไทยสำหรับนักเรียนไทยและคนไทย รวมทั้งภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในฐานะภาษาต่างประเทศ (๒) นโยบายภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษามลายูปาดานี ภาษาม้ง (๓) นโยบายภาษาเศรษฐกิจ ภาษาเพื่อนบ้าน และภาษาการงานอาชีพ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี (๔) นโยบายภาษาสำหรับผู้เข้ามาแสวงหางานทำในประเทศไทย (๕) นโยบายภาษาสำหรับคนพิการทางการเห็นและคนพิการทางการได้ยิน และ (๖) นโยบายภาษาสำหรับการแปล การล่าม และล่ามภาษามือ โดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญ ดังนี้

๑) ประชากรไทยทุกคนได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติและภาษาราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังคงรักษาไว้ซึ่งภาษาแม่ของตน

๒) รัฐพึงดูแลรักษาและส่งเสริมสนับสนุนภาษาท้องถิ่น รวมทั้งวรรณกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ ซึ่งเป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าให้มีบทบาทการใช้ภาษาในการศึกษาในสื่อมวลชน (ท้องถิ่น) และในการพัฒนาต่าง ๆ

๓) รัฐพึงปกป้องรักษาภาษาในภาวะวิกฤตใกล้สูญ ซึ่งเป็นมรดกของมนุษยชาติด้วยการพัฒนา พื้นฟูสงวนรักษาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย รวมทั้งเพิ่มหน้าที่การใช้และผู้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารและการศึกษา

๔) รัฐพึงส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของรัฐ

๕) รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการใช้ภาษานานาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร เพื่อเป็นประโยชน์ด้านอาชีพการงาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านความสัมพันธ์กับคนต่างชาติ

๖) รัฐพึงส่งเสริมให้ผู้เข้ามาแสวงหางานทำในประเทศไทยได้มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในประเทศไทย สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสิทธิขั้นพื้นฐาน

๗) รัฐพึงส่งเสริมการจัดการศึกษาการแปล การล่าม นวัตกรรมการแปลเพื่อปลายทาง (การแปลเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจข้อมูลชัดเจนมากขึ้น) และล่ามภาษามือด้วยการสนับสนุนการฝึกอบรมการวิจัย พัฒนาอาชีพ และการบริการให้มีมาตรฐานเชิงคุณภาพ

สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้จัดทำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยสอดคล้องกับการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) นโยบายและแผนระดับชาติที่ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และกรอบการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เสนอต่อสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก่อนนำเสนอเข้าคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอให้ปรับระดับของแผนจากแผนระดับที่ ๒ เป็นแผนระดับที่ ๓ และแก้ไขชื่อแผน ฯ เป็น “(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕)” เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้ดำเนินการปรับปรุงประเด็นต่าง ๆ ตามข้อคิดเห็นของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาโดยตลอดจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้สำนักงานราชบัณฑิตยสภานำไปปรับปรุง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และให้ดำเนินการเสนอ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

บัดนี้ สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้จัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) เสร็จแล้ว

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) ดังกล่าวมีกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมคนทุกกลุ่มในสังคมไทยทั้งที่เป็นคนไทยที่มีโอกาสและด้อยโอกาส รวมทั้งคนชาติอื่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ใน

ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ให้คนไทยมีศักยภาพและโอกาสในสังคมอย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความปรองดองและความสามัคคีของคนในชาติ จึงเห็นควรนำเรื่องเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) และพิจารณามอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ไปประยุกต์ใช้เพื่อทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

๒. สาระสำคัญของเรื่องหรือข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๓.๑ นโยบายภาษาแห่งชาติได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมอบให้สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ราชบัณฑิตยสถานในสมัยนั้น) ดำเนินการเรื่องนโยบายภาษาแห่งชาติ

๓.๒ สำนักงานราชบัณฑิตยสภาได้พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ โดยได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากรัฐบาลชุดต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๕๕ ช่วงการบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรี (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและกำหนดแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ คณะอนุกรรมการกำหนดกรอบแผนยุทธศาสตร์และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ ๖ กลุ่มนโยบาย โดยรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา) ต่อมา ใน พ.ศ. ๒๕๕๗ รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (พลตำรวจเอก อุดยศ แสงสิงแก้ว) ในฐานะกำกับดูแลการบริหารราชการราชบัณฑิตยสถาน เห็นชอบในหลักการให้ “นโยบายภาษาแห่งชาติเป็นวาระแห่งชาติ” โดยให้นำไปเสนอคณะรัฐมนตรีที่จะบริหารประเทศพิจารณาดำเนินการต่อไปเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวม

๓.๓ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๓.๑.๑ เห็นชอบการจำแนกแผนเป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย (๑) แผนระดับที่ ๑ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (๒) แผนระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ และแผนความมั่นคง และ (๓) แผนระดับที่ ๓ หมายถึง แผนที่ทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ เช่น แผนของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ แผนบูรณาการ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ

๓.๑.๒ เห็นชอบวิธีการเสนอแผนและการตั้งชื่อแผนของแผนในระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ ซึ่งวิธีการเสนอทั้ง ๒ ระดับดังกล่าวเป็นขั้นตอนตามกฎหมายกำหนด ส่วนการเสนอแผนระดับที่ ๓ ให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐเสนอแผนระดับที่ ๓ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อพิจารณากลับรองตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ซึ่ง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) ที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภาดำเนินการแล้วนั้น มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานในลักษณะแผนระดับที่ ๓

๓.๔ มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ

๓.๕ มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เรื่อง (ร่าง) แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) มีแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ ๓ ที่เป็นแผนปฏิบัติการด้าน... เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๓.๖ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๐๔๑ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๔ เรื่อง คู่มือแนวทางการจัดทำแผนระดับที่ ๓ และการเสนอแผนระดับที่ ๓ ในส่วนของแผนปฏิบัติการด้าน...ต่อคณะรัฐมนตรี

๓.๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ (๔) บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาบวชในการศึกษาภาคบังคับ มาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี มาตรา ๒๕๘ (จ) ให้ดำเนินการปฏิรูปด้านการศึกษา และมาตรา ๒๖๑ ให้มีคณะกรรมการ...ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

๓.๘ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง” โดยเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔.๒.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย โดยช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลุกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ภายใต้งานที่เป็นพหุวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในการช่วยยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้ รวมถึงเชื่อมโยงการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านบนรากฐานมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันกับประเทศไทย

๓.๙ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบาย
ที่ ๒ : สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

๓.๑๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-พ.ศ. ๒๕๖๔)
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ และยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและ
ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๔. ประเด็นของปัญหาที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
หน่วยงานหลายหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและมอบส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็น
กรอบในการจัดทำแผนงาน โครงการ ที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัด
ความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ฯ

สาระสำคัญของ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕)

๔.๑ แนวคิดการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ

การพัฒนาแผนงานเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านนโยบาย
ภาษาแห่งชาติ ดำเนินการโดยเชื่อมโยงหลักการ “ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน” ซึ่งประกอบด้วย (๑) ภาษาเพื่อการ
ดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชนและความสมานฉันท์ของคนในชาติ (๒) ภาษาเพื่อการรับรู้ การเข้าใจ และการเข้าถึง
สิทธิขั้นพื้นฐาน และ (๓) ภาษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เข้ากับกลุ่มนโยบายหลัก ๖ กลุ่มตามนโยบายภาษา
แห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย (๑) นโยบายภาษาไทยสำหรับนักเรียนไทยและคนไทยรวมทั้งภาษาไทยสำหรับ
ชาวต่างชาติในฐานะภาษาต่างประเทศ (๒) นโยบายภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ (๓)
นโยบายภาษาเศรษฐกิจ และภาษาเพื่อนบ้าน (๔) นโยบายภาษาสำหรับผู้แสวงหางานทำในประเทศไทย (๕)
นโยบายภาษาสำหรับคนพิการทางการเห็นและคนพิการทางการได้ยิน และ (๖) นโยบายภาษาสำหรับการแปล
การล่าม สามารถสรุปลำดับแนวคิดในการพัฒนาแผนงานได้ดังนี้

๔.๑.๑ เป้าหมายหรือภาพแห่งความสำเร็จของแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ
(พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) คือ แนวทางการพัฒนา “ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน” อันเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ทำให้
สังคมไทยตระหนักในคุณค่าของสังคมพหุภาษา พหุวัฒนธรรม และใช้ภาษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
ความมั่นคงของชาติ

๔.๑.๒ แนวทางการดำเนินงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาแนวคิด ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน
ข้อ (๑) ภาษาเพื่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชนและความสมานฉันท์ของคนในชาติ สามารถดำเนินการผ่าน ๒
กลุ่มนโยบาย คือ (๑) กลุ่มนโยบายภาษาไทยสำหรับนักเรียนไทยและคนไทย รวมทั้งภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ
ในฐานะภาษาต่างประเทศ และ (๒) กลุ่มนโยบายภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ โดยการ
พัฒนาการใช้ภาษาท้องถิ่น

๔.๑.๓ แนวทางการดำเนินงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาแนวคิด ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน
ข้อ (๒) ภาษาเพื่อการรับรู้ การเข้าใจและการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน สามารถดำเนินการผ่าน ๒ กลุ่มนโยบาย คือ
(๑) กลุ่มนโยบายภาษาสำหรับผู้แสวงหางานทำในประเทศไทย (๒) กลุ่มนโยบายภาษาสำหรับคนพิการทางการ
เห็นและคนพิการทางการได้ยิน โดยการพัฒนาใช้ภาษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส

๔.๑.๔ แนวทางการดำเนินงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาแนวคิด ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน
ข้อ (๓) ภาษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถดำเนินการผ่าน ๒ กลุ่มนโยบาย คือ (๑) กลุ่มนโยบายภาษา
เศรษฐกิจและภาษาเพื่อนบ้าน และ (๒) นโยบายภาษาสำหรับการแปล การล่าม และล่ามภาษามือ

๔.๑.๕ หัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ สามารถดำเนินการโดย
ส่งเสริมการเรียนรู้และการใช้ภาษาแม่เป็นฐานที่แข็งแกร่ง เชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยในฐานะที่
เป็นภาษาประจำชาติและภาษาราชการ และเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาเศรษฐกิจ ภาษา
นานาชาติ และภาษาเพื่อนบ้าน

๔.๒ วิสัยทัศน์

“รู้ใช้-รู้รักภาษาไทย เปิดใจรับสิทธิทางภาษา พัฒนาทักษะภาษาระดับสากล สู่สังคม
สันติสุขอย่างยั่งยืน”

๔.๓ วัตถุประสงค์

๔.๓.๑ เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของภาษาที่แสดงออกถึงวิถีชีวิต
และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างหลากหลาย นำไปสู่การเห็นคุณค่าและการยอมรับความแตกต่างทาง
ภาษาและสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุภาษาและพหุวัฒนธรรม

๔.๓.๒ เพื่อธำรงรักษาภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน และ
สร้างความเป็นเอกภาพให้แก่ประเทศไทย

๔.๓.๓ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการใช้ภาษาไทยให้แก่คนทุกกลุ่มใน
สังคมไทยให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดี ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้แสวงหางาน
ทำในประเทศไทย คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสทางภาษา และชาวต่างชาติที่ต้องการเรียนรู้ภาษาไทย

๔.๓.๔ เพื่อส่งเสริมการใช้และพัฒนาภาษาท้องถิ่นให้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและ
ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กและเยาวชน อันเป็นการธำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางภาษาและสังคม
วัฒนธรรมของชุมชนและชาติให้คงอยู่

๔.๓.๕ เพื่อยกระดับวิชาชีพการแปล การทำงานล่าม และล่ามภาษามือให้เป็นมาตรฐาน
รวมทั้งส่งเสริมให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการ อันเป็นเครื่องมือช่วยลดอุปสรรคของความ
แตกต่างด้านภาษา และมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๔.๓.๖ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้านให้แก่
คนไทย เพื่อประโยชน์ทางสังคม เศรษฐกิจ อันเป็นการสร้างโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ
ประเทศ

๔.๔ เป้าหมาย

คนในสังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของภาษา เห็นคุณค่า และยอมรับความแตกต่างของภาษาและสังคมวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุขและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายรองรับคือ ภาษาไทยได้รับการธำรงรักษาและพัฒนาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง คนทุกกลุ่มในสังคมไทยสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนในท้องถิ่นใช้ภาษาท้องถิ่นอย่างกว้างขวางขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้ใช้ภาษาท้องถิ่นในการศึกษาควบคู่กับภาษาไทย นักแปลและล่ามแปลมีมาตรฐานวิชาชีพ ล่ามภาษามือที่มีคุณภาพมีจำนวนมากขึ้น คนไทยที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้านมีจำนวนมากขึ้น และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๔.๕ ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดมีจำนวน ๑๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น (๒) อัตราการรู้หนังสือและความสามารถในการใช้ภาษาไทยของประชากรไทยเพิ่มขึ้น (๓) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ ๕๐ (๔) จำนวนผลงานวิจัยด้านหลักภาษาไทยและวรรณกรรมไทยเพิ่มขึ้น (๕) จำนวนหลักสูตรและการฝึกอบรมภาษาไทยโดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงาน/องค์กรเพิ่มมากขึ้น (๖) ร้อยละของสถานศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทยเป็นสื่อในการสอนเพิ่มขึ้น (๗) ร้อยละของโครงการที่ส่งเสริมการใช้ การเรียนรู้ การอนุรักษ์ การพัฒนาภาษาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น (๘) มีมาตรฐานวิชาชีพนักแปลและล่ามแปล (๙) มีสภาวิชาชีพการแปลและการล่าม (๑๐) ร้อยละ ๗๐ ของล่ามภาษามือที่ลงทะเบียนได้รับใบรับรองมาตรฐาน (๑๑) จำนวนการสอนหรืออบรมภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้านในสถาบันการศึกษาและหน่วยงาน/องค์กรเพิ่มขึ้น และ (๑๒) จำนวนรายการวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อใหม่ (new media) ที่ใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาเพื่อนบ้านเพิ่มขึ้น

๔.๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๔.๖.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ขับเคลื่อนสังคมไทยไปสู่การยอมรับการเป็นสังคมพหุลักษณ์และมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและยั่งยืนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

๔.๖.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของคนในชาติด้วยการเรียนรู้ภาษาที่หลากหลาย

๔.๖.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติ และปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้เป็นไปตามธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์

๔.๖.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ รักษา สืบทอดการใช้ภาษาท้องถิ่น หรือภาษาแม่ทั้งในชีวิตประจำวันและในระบบการศึกษา

๔.๖.๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาทักษะและความสามารถทางด้านภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

๔.๖.๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยและสื่อเพื่อการสื่อสาร การดำรงชีวิต และรักษาสีบทอันพื้นฐานให้กับกลุ่มคนด้อยโอกาส

๔.๗ แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ

๔.๗.๑ สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

๔.๗.๒ เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ที่บูรณาการเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ

๔.๗.๓ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๗.๔ จัดทำแผนงานการจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม เพื่อสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดลำดับความสำคัญของภารกิจหน่วยงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภายใต้แผนปฏิบัติการฯ

๔.๗.๕ การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่าง ๆ

๔.๗.๖ ติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติโดยให้ความสำคัญกับการติดตามความก้าวหน้า การประเมินผลสำเร็จและผลกระทบของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามประเด็นการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการและผลการพัฒนาในภาพรวม

๔.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๔.๘.๑ ประชาชนชาวไทยทุกคนได้เรียนรู้และใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และภาษาราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งยังคงรักษาและสืบทอดไว้ซึ่งภาษาแม่ของตน

๔.๘.๒ ประชาชนชาวไทยดูแลรักษาและส่งเสริมสนับสนุนภาษาท้องถิ่น รวมทั้งวรรณกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ ซึ่งเป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าให้มีบทบาทการใช้ภาษาในการศึกษา ในสื่อมวลชน (ท้องถิ่น) และในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ยิ่งให้สังคมเกิดสันติสุข

๔.๘.๓ ประชาชนชาวไทยปกป้องรักษาภาษาในภาวะวิกฤตใกล้สูญ เช่น ภาษากะของภาษามอแกน ภาษาอุรักลาโว้ย ภาษาซาไก ซึ่งเป็นมรดกของมนุษยชาติ โดยพัฒนา พื้นฟู สงวนรักษาภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย โดยเพิ่มหน้าที่การใช้และผู้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการสื่อสารและการศึกษา

๔.๘.๔ คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการของรัฐ คนพิการทางการเห็นมีอักษรเบรลล์ใช้ในสื่อทุกสื่อ เช่นเดียวกับคนพิการทางการได้ยินมีบริการล่ามภาษามือมากขึ้น มีตู้แปลภาษาให้แก่คนพิการทางการได้ยินใช้บริการอย่างทั่วถึง มีแอปพลิเคชันที่แปลภาษามือมากขึ้น

๔.๘.๕ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการใช้ภาษานานาชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร เพื่อเป็นประโยชน์ด้านอาชีพการงาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านความสัมพันธ์กับคนต่างชาติ

๔.๘.๖ ผู้แสวงหางานทำในประเทศไทยได้มีความรู้ในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในประเทศไทย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสิทธิขั้นพื้นฐาน

๔.๘.๗ สังคมไทยมีการจัดการศึกษาการแปล การล่าม นวัตกรรมการแปลเพื่อปลายทาง (localization) และล่ามภาษามือ ด้วยการสนับสนุนการฝึกอบรมการวิจัยพัฒนาอาชีพ และการบริการให้มีมาตรฐานเชิงคุณภาพ

๔.๘.๘ นโยบายภาษาแห่งชาติฉบับนี้ช่วยให้ประเทศไทย ในฐานะสมาชิกองค์การสหประชาชาติสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับการรณรงค์เพื่อ SDG (Sustainable Development Goals) หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใน ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๐๓๐) ซึ่งมีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย โดยเชื่อว่าภาษาแม่ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงเป้าหมายทั้ง ๑๗ ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา SDGs4 ได้กำหนดให้มีการสร้างหลักประกันว่า ทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคทั่วถึง และมีโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ จำนวนโรงเรียนที่จัดให้มีการใช้ภาษาแม่ของนักเรียนที่มีภาษาต่างจากภาษาราชการ/ภาษาประจำชาติที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน อันเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาแบบทวิ-พหุภาษา สนับสนุนโดยองค์การ UNESCO ซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้และชายแดนภาคเหนือ

๔.๘.๙ มี ๒๘ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงานที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

๕. ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ และที่มาของแหล่งเงินค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายที่ใช้ดำเนินการเพื่อจัดประชุมการขับเคลื่อนแผนและติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ โดยขอใช้จ่ายจากเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา

๖. รายละเอียดที่ประสงค์จะให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ความเห็นชอบ หรือมีมติ โดยให้ระบุให้ชัดเจนและแยกเป็นข้อ ๆ ให้ครบถ้วน

เห็นชอบ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านนโยบายภาษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕) และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนงาน โครงการ ที่มีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์ฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๕ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา นาคาศัย)

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ ต่อ ๓๐๒๐

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๘๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ripub@orst.go.th